

індивідуальних програм реабілітації таких осіб надавати їм право працювати на підприємствах, в установах, організаціях. Особи зі зниженою працездатністю володіють повнотою усіх прав, тому їх дискримінація заборонена. Працевлаштування зазначених осіб здійснюється з врахуванням їх професійної працездатності, що встановлюється медико-соціальною експертною комісією. Роботодавці, які використовують працю осіб з обмеженою працездатністю, зобов'язані створювати для них умови праці з урахуванням індивідуальних програм реабілітації та адаптації.

Література

1. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 р. № 2694-XII [Електронний ресурс] – Режим доступу // www.zakon.rada.gov.ua
2. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21.03.1991 р. № 875-XII [Електронний ресурс] – Режим доступу // www.zakon.rada.gov.ua
3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу // www.zakon.rada.gov.ua
4. Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу // www.zakon.rada.gov.ua
5. Конвенція про права інвалідів від 13.12.2006 р., ратифікована Законом України від 16.12.2009 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу // www.zakon.rada.gov.ua
6. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» від 06.10.2005 № 2961-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу // www.zakon.rada.gov.ua

Марія Юрїївна Коцарь – студентка IV курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Наталія Ігорівна Дуравкіна** – доцент кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ЗЕМЛЯ ЯК ЕКОЛОГІЧНА, СОЦІАЛЬНА, ЕКОНОМІЧНА ТА ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ

Категорія «земля» має широке трактування: вона може розглядатися як категорія природнича, соціально-економічна, соціологічна, сакральна, міфологічно-релігійна, географічна, політична та правова. Відповідно до Закону України «Про охорону земель», земля – це поверхня суші з ґрунтами, корисними копалинами та іншими природними елементами, що органічно поєднані та функціонують разом з нею [1].

Термін «земля» звичайно прийнято розглядати у двох аспектах. У широкому розумінні Земля – це планета з її усіма природними

компонентами та характеристиками, середовище проживання людини і суспільства. У вузькому розумінні – це земна поверхня, частина земної поверхні, що розташована над надрами і називається ґрунтовим шаром, у межах території, на яку поширюється суверенітет держави [4]. З точки зору земельних відносин, земля являє собою один із найважливіших об'єктів навколишнього природного середовища. Вона наділена певними специфічними функціями: природними (простір, рельєф, ґрунти, рослинність, ліс, надра, води та ін.), соціально-економічними (просторовий базис для будь-якого з видів діяльності, цінність, престижність та ін.) і виробничими (предмет та знаряддя праці, засіб виробництва та ін.) тощо. Можна констатувати, що земля представляє собою комплекс екологічних, соціальних, економічних, господарських і політичних факторів. Саме цим обумовлено характер землі як екологічної (одна з найважливіших складових біосфери), соціальної (як місце та умова життя людини) та економічної (як об'єкт господарювання та права власності) категорій, що між собою є взаємозалежними та взаємопов'язаними.

Як екологічна категорія земля визнається самостійним природним об'єктом, що входить до структури єдиної цілісної екологічної системи та є невід'ємним його елементом. Вважається, що земля є цінним і незамінним природним ресурсом, адже сприяє формуванню складних природних утворень, а також є основою для нормального функціонування довкілля, розвитку всього людського суспільства в цілому. Її природне походження та функціонування відбувається за об'єктивними законами природи, які не можуть змінюватися лише за бажанням людини. Характеризуючи землю як екологічну категорію, на перший план необхідно висувати чинники, які стосуються якісного стану цього об'єкта природи, головними серед яких вважаються ґрунтоутворюючі фактори та родючість ґрунту. Саме родючість ґрунтів зумовлює рівень і якість продуктивності сільськогосподарських угідь, їх господарську значимість і вартість. Тому важливе значення якісний стан ґрунтового покриву земель має не тільки для екологічної сфери, а й для економічної сфери суспільного життя.

Отже, земля як екологічна категорія характеризується незамінними корисними властивостями, що використовуються людьми у різних сферах життєдіяльності. Якісний стан земель вважається ще й умовою соціального прогресу та добробуту людини. Як соціальна категорія земля визначає спосіб життя людей, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, членів їх сімей, пенсіонерів, які проживають у сільській місцевості. Для селянського способу життя характерним є поєднання природного, господарського та соціального [2].

Україна за своїм виробничим потенціалом є аграрною країною, в якій основним і визначальним багатством, просторовим та операційним базисом розвитку галузей сільського господарства, головним засобом

виробництва та найважливішою складовою частиною ресурсної бази землеробства є земля [3].

Будучи основним засобом виробництва у сільському господарстві, земля для селянина – це не просто вид діяльності або засіб отримання доходу, це спосіб життя, що об'єднує людський світ і природу, духовну і матеріальну сферу. Як економічна категорія земля, виконуючи функції основного засобу виробництва у сільському господарстві та загального засобу праці, може виступати як об'єкт господарювання та об'єкт власності. Розглядаючи землю як об'єкт господарювання, варто зазначити, що, відповідно до ст. 19 ЗК України, усі землі в межах території України за основним цільовим призначенням та споживчою властивістю поділяються на дев'ять самостійних категорій. Серед усіх категорій земельного фонду України провідне місце посідають землі сільськогосподарського призначення

Оскільки Україна є аграрною країною, то раціональне використання та належна охорона цієї категорії земель є підґрунтям для розвитку економіки України. Використання саме земель сільськогосподарського призначення пов'язане із забезпеченням сільськогосподарськими продуктами харчування населення країни, сировиною для промисловості, кормами для тваринництва тощо. З огляду на це, зазначені землі виступають основою економічної безпеки країни. Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що практика використання земельних ресурсів в ринкових умовах підтверджує ту незаперечну істину, що якість життя населення залежить передусім від ефективного та раціонального використання землі. Скажімо, що рівень сільськогосподарського виробництва значною мірою зумовлюється якісним складом земель. Проте на ефективність використання землі, а також на її вартість впливає багато чинників, зокрема рівень розвитку продуктивних сил, ступінь розораності землі, структура посівних площ, частка меліорованих земель у загальній площі сільськогосподарських угідь, природний стан земель тощо. Слід зазначити, що всупереч тим уявленням, що склалися про економічне значення землі, що визначає її цінність, все ж таки головним є її екологічне й соціально-економічне значення її – як природного об'єкта.

Література

1. Закон України «Про охорону земель: закон України» від 19.06.2003 № 962 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 29. – 1431 с.
2. Земельне право України : підручник / М. В. Шульга, Г. В. Анісімова, Н. О. Багай, А. П. Гетьман [та ін.] ; за ред. М. В. Шульги. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 386 с.
3. Кулинич П. Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні : монографія / П. Ф. Кулинич. – К. : Логос, 2011. – 688 с.
4. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України // за ред. Медвідчука В.В. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – С.10-11